

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a dr. Szalóki Szilvia ügyvéd által képviselt **I. rendű, II.r. felpereseknek**, dr.Papp Gábor ügyvéd által képviselt **alperes** ellen területátadási díj, illetőleg kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Bíróságnál 22.G.41.544/2005. szám alatt indult és a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.177/2010/5. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen a felperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2011. január hó 11. napján tartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint Fővárosi Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.177/2010/5. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a Fővárosi Bíróság 22.G.41.544/2005/79. számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az I. r. felperesnek 15 nap alatt 777.000 (Hétszázhetvenhétezer) forint másodfokú- és felülvizsgálati együttes perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint az alperes mint franchise átadó és az I. r. felperes mint átvevő 1999. szeptember 8-án 10 évi időtartamra franchise szerződést kötöttek meleg-, hideg italáru automaták, valamint kávéfőző gépek közös üzemeltetésére. A szerződést az I.r. felperes 2005. április 12-én kelt, az alpereshez intézett levelében azonnali hatállyal felmondta, és a terület átadásáért (visszaadásáért) a szerződés

15.4. pontjára utalva az éves árbevétel 20 %-ának megfelelő díj, összesen 17,400.000 Ft + ÁFA megfizetését kérte. Az alperes a felmondás indokait nem fogadta el, a felmondás tényét tudomásul vette, ennek alapján az I.r. felperes és az alperes között a terület átadása a 2005. május 17-én felvett átadás-átvételi jegyzőkönyv szerint megtörtént.

Az I. r. felperes a terület átadási díj iránti igényére tekintettel nem egyenlítette ki az alperes 5,239.539 Ft összegű számláját.

Az I. r. felperes keresetében 17,400.000 + ÁFA megfizetésére kérte az alperest kötelezni. A keresetét a Ptk. 277. §-ában, a 339. §-ában és 355. §-ának (4) bekezdésében foglaltakra; illetve a Ptk. 198. §-ára is alapította. Az alperes szerződésszegő magatartását abban jelölte meg, hogy a franchise szerződés 15.4. pontja szerint nem kötött szerződést az I.r. felperes által megjelölt személyekkel őket alkalmatlannak minősítve, illetve a szerződés 15.4. pontja alapján területátadási díj címén kérte az alperes marasztalását.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a szerződés 15.4. pontjában foglaltakból nem következik olyan kötelezettsége, miszerint az I. r. felperes által javasolt személyeket szerződő félként elfogadja és, hogy velük díj ellenében kössön szerződést.

Az alperes a felperesekkel szemben az 5,239.539 Ft számlakövetelésének érvényesítése érdekében pert indított, az elsőfokú bíróság az ügyeket egyesítette, a felperesek az alperes követelését 5,098.265 Ft-ban elismerték.

Az elsőfokon eljáró Fővárosi Bíróság a kiegészített 22.G.41.544/2005/22. számú rész- és közbelső ítéletében megállapította, hogy a felek között a franchise szerződés megszűnésére tekintettel el kell számolni. Kötelezte az I.r. felperest 5,098.265 Ft és kamatai valamint a perköltségek megfizetésére az alperes javára. A II. r. felperest a fentiek megfizetésére kötelezte attól számított 15 napon belül, hogy a követelésnek az I.r. felperestől történő behajthatatlansága megállapításra kerül.

A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezése folytán hozott 10.Gf.40.265/2007/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság határozatának fellebbezéssel nem támadott - a felperesek marasztalását tartalmazó - rendelkezéseit nem érintve a közbelső ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban az I.r. felperes a keresetét 7,950.000 Ft-ra és járulékaira leszállította azzal, hogy ezen összeg tekinthető a bíróság által választott jogcímtől függően kártérítési összegnek, avagy a szerződés 15.4. pontja alapján járó területátadási díjnak. Követelésénekösszepszerűségét dr. B E igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján határozta meg. Hivatkozott arra, hogy az alperesnek az általa üzemeltetett 159 db gép után gépenként 40.000 Ft + ÁFA piacfejlesztési hozzájárulást fizetett ki. Azért kérte a szakértő által figyelembe vett 121 db gép helyett 159 db gép alapján az alperes marasztalását, mert az volt az álláspontja, miszerint a franchise szerződés 15.4. pontja a területátadási díj meghatározásánál nem tartalmaz olyan megkötést, hogy az csak az alperes által kihelyezett gépek után illeti meg az üzemeltetőt. Hivatkozott továbbá arra, hogy az általa a szerződés folytatására ajánlott két magánszemély 17,400.000 Ft + ÁFA területátadási díj megfizetését vállalta. Ez a vállalás önmagában megalapozza a területátadási díj iránti igényét. Végül előadta, hogy az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésről szóló törvény (2000. év CXVII.törvény) ide vonatkozó szabályai szerint is megilleti korrigált kiegyenlítési összeg, amely lényegesen magasabb mint az általa a módosított keresetben érvényesített 7,950.000 Ft.

Az alperes a módosított keresetet is elutasítani kérte. Előadta, hogy az új partnerekkel kötött szerződések szerint az új átvevők nem fizettek ellenértéket az átvett területekért és olyan többlet bevétel sem igazolható, amelynek alapján a franchise szerződés 15.4. pontja szerint elszámolási kötelezettség terhelné. Vitatta azt a szakértői megállapítást, miszerint gépenként 40.000 Ft piacfejlesztési hozzájárulás figyelembe vételével megállapítható az I.r. felperest megillető területhasználati díj.

A Fővárosi Bíróság a megismételt eljárásban hozott 22.G.41.544/2005/79. számú ítéletében 127 gép után járó piacfejlesztési hozzájárulás alapulvételével az alperest 6,350.000 Ft-ban és kamataiban marasztalta, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezése folytán hozott 10.Gf.40.177/2010/5. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve fellebbezett rendelkezését megváltoztatta és az I.r. felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a peres felek 1999. szeptember 8-án egy atipikus szerződést kötöttek különböző automaták közös üzemeltetésére. A közös üzemeltetési tevékenység a franchise átadó név- és áru védjegye megjelenítésén keresztül történt, az eladás pedig a franchise átvevő tevékenységén keresztül valósult meg. Az átadó „fő joga”, illetőleg kötelezettsége az automaták biztosítása,

alapanyag szállítás, alkatrész ellátás és a védjegy használatának biztosítása az üzleti, illetőleg üzemeltetési know how és a piaci ismeretek átadása, valamint az egységes arculat meghatározása és reklám tevékenység folytatása. Az átvevő „fő joga”, illetve kötelezettsége a díj megfizetése, piackutatási tevékenység folytatása, automata felszerelési és kezelési szerződések megkötése a különböző ügyfelekkel, az automaták üzemeltetése és a meghatározott díjak fizetése. A szerződés az I.r. felperes azonnali hatályú felmondásával 2005. április 12-én a jövőre nézve megszűnt. A szerződés 15. pontja rendelkezett a szerződés megszűnésének jogkövetkezményeiről, amelyek gyakorlatilag megfeleltek a Ptk. 319. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek. A szerződés 15.4. pontjának második és következő mondatai nem szabályozzák egyértelműen az üzleti terület értékesíthetőségének a feltételeit. A szerződés szövege nem értelmezhető kiterjesztően oly módon, hogy az alperes feltétlen kötelezettséget vállalt az I.r. felperes által hozott új partnerekkel történő szerződések megkötésére. A másodfokú bíróság megítélése szerint az alperes szabadon választhatta meg az új átvevőket. A szerződés szövegéből nem vonható le egyértelműen olyan további következtetés, amely szerint az alperes feltétlen kötelezettséget vállalt a kérdéses terület ellenérték fejében történő értékesítésére. A felperes által bizonyítékként benyújtott e-mailek csupán azt igazolták, hogy folytak tárgyalások a felek és az új franchise partnerek között a perbeli terület értékesítésére vonatkozóan. Az értékesítés elmaradása azonban nem alapozza meg az alperes szerződésszegését.

A másodfokú bíróság megítélése szerint, ha az alperes szerződésszegő magatartása megállapítható is lenne a kártérítési összeg az ún. piacfejlesztési hozzájárulás alapulvételével akkor sem lenne meghatározható. A szakértői vélemény szerint az alperesnél nem keletkezett többletbevétel az üzemeltetési díjból, az új átvevőkkel kötött szerződés alapján az I.r. felperessel kötött korábbi szerződéshez képest, így ez nem alapozhatja meg a felperes követelését.

Álláspontja szerint az I.r. felperes az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésről szóló törvény alapján járó kiegyenlítést sem követelheti. A kereskedelmi ügynöki szerződéssel szemben a franchise szerződést jogszabály nem rendezi, ezért az I.r. felperes által hivatkozott kiegyenlítés érvényesítését csak az erre vonatkozó egyértelmű szerződéses megállapodás alapozhatta volna meg. A felek szerződése nem tartalmaz olyan egyértelmű megállapodást, amely szerint a szerződéses jogviszony befejezése után az átvevő által szerzett ügyfélkörből a vállalkozás folytatása esetén az átadónál jelentkező előnyökért kiegyenlítést kellene fizetni.

A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú

bíróság ítéletének helybenhagyását kérték. A másodfokú bíróság által elkövetett jogszabálysértést a Ptk. 4. §-ának (1) bekezdésében, a Pp. 206. §-ában, és - tartalma szerint - a Ptk. 207. §-ának (1) bekezdésében a szerződések értelmezésére vonatkozó jogszabály megsértésében jelölték meg. A szerződés 15.4. pontja az ellenérték fejében történő kötelező értékesítést tartalmazza, amely ellenérték a szerződés szerint a felperest illette volna meg. Az alperes ezért a szerződés 15.4. pontjában foglaltaknak akkor tett volna eleget, ha a területet a szerződésnek megfelelően „értékesíti” és nem ellenérték nélkül adja át az új szerződő partnereinek. Az ellenérték nélkül történő átadással az alperes olyan jogról mondott le, amely a szerződés hivatkozott rendelkezése szerint nem őt, hanem az I.r. felperest illette meg. Az tényként állapítható meg, hogy az alperes meg sem kísérelte a terület ellenérték fejében történő átadását. Ezzel az alperes megsértette a Ptk. 4. §-a szerinti jóhiszeműség és tisztesség követelményét. E kötelezettség szem előtt tartásával a szerződés 15.4. pontjának egész tartalma alapján egyértelmű, hogy az alperes csak azt követően adhatta volna tovább a területet ellenérték nélkül miután megkísérelte azt az I.r. felperes bevonásával ellenérték fejében értékesíteni. Az alperes részéről erre nézve kísérlet sem történt, ami nyilvánvalóan az együttműködési kötelezettség megszegése. A másodfokú bíróság ítéletének az erre vonatkozó megállapítása sérti a Ptk. 4. §-ában foglalt alapelveket.

Előadta, hogy a másodfokú bíróság tévesen értelmezte a terület átadási díj mibenlétét, az ugyanis nem azonos a terület átvételi díjjal. Nincs ezért annak jelentősége, hogy a felperes a szerződés megkötésekor fizetett-e avagy sem területátadási díjat, a terület a felperes több évi építő tevékenysége nyomán vált értékessé. Az értékét bizonyítja, hogy az általa felkutatott két új átvevő szándéknyilatkozatot tett 17,400.000 Ft átadási díj megfizetésére. Az alperes ennek ellenére utasította el a velük való szerződéskötést, majd utóbb egyiküket mégis képesnek ítélte a szerződés teljesítésére és vele szerződést kötött, átadási díj nélkül. Állította, hogy egyébként fizetett az alperesnek kizárólagosság biztosítása ellenértékeként díjat. E körben hivatkozott dr. J I szakértő szakvéleményében foglaltakra, amely szerint az alperesnek módja volt arra, hogy az általa meghatározott üzemeltetési díjban folyamatosan kapja meg a kizárólagosság biztosításának ellenértékét. Az üzemeltetési díj működési szabályzattól eltérő meghatározása a felperes fizetési kimutatásaiból megállapítható volt, nevezetesen, hogy másik cégektől átvett gépekért a szerződés időtartama alatt többet fizetett, mint ami az alperes szabályzata alapján indokolt lett volna (a gépek 5 évnél idősebbek voltak). Számításai szerint ez a többlet befizetés közel 20,000.000 Ft átadását takarta.

Hivatkozott arra, hogy valamennyi szakértő egybehangzóban megállapította, hogy a felperes által átadott (visszaadott) üzemeltetési jog a felperes tevékenységének köszönhetően már önmagában is vagyoni értékkel bírt, és ez megteremti a követelése jogalapját. Az összegszerűség meghatározásához a szakértők háromféle megközelítést tartottak alkalmasnak. A maga részéről hajlandó volt az őt ért kár összegét dr. B. E. szakértő szakvéleményében írt számítási mód alkalmazásával elfogadni.

-.-.-

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és a felülvizsgálati kérelmet az alábbi indokok alapján alaposnak találta.

Az eljáró bíróságok eltérően értelmezték a felek által 1999. szeptember 8-án kötött franchise szerződésnek a szerződés megszűnésére vonatkozó 15.4. pontjában írt rendelkezéseit. Az elsőfokú bíróság értelmezése szerint az alperes a szerződés fenti pontjában kötelezettséget vállalt arra, hogy a szerződés megszűnése esetén ellenérték fejében adja át a működési területet az új franchise szerződő partnereknek, az így elért bevétel a felperest illeti meg. A felperes érthette akként az alperes szerződési nyilatkozatát, és a 2005. június 9-én és július 26-án kelt e-mailek szerint az alperes maga is úgy értette, hogy a felperes okkal számíthat a működő területek bevételeiből származó térítésre. Az alperes az ingyenes átadással szerződésszegést követett el, ami a kártérítési felelősségét megalapozza.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a szerződés 15.4. pontja nem szabályozta egyértelműen a „franchise üzlet” értékesíthetőségének feltételeit. A szerződés hivatkozott pontja nem értelmezhető kiterjesztően akként, hogy az alperes köteles volt a felperes által hozott újabb franchise partnerekkel szerződést kötni, továbbá, hogy az alperes feltétlen kötelezettséget vállalt a működési terület kizárólag ellenérték fejében történő értékesítésére. Az alperes 2005. június 9-én és július 26-án kelt e-mailjei csak azt bizonyítják, hogy folytak tárgyalások a „felek” és az új partnerek között az értékesítésre vonatkozóan, az ellenérték fejében történő értékesítés elmaradása azonban nem alapozza meg az alperes szerződésszegését.

A Legfelsőbb Bíróság a per adatai alapján az elsőfokú bíróság azon megállapításával értett egyet, hogy az alperes megszegte a felperessel kötött szerződést.

Abban egyetértett a másodfokú bíróság szerződés értelmezésével, hogy az alperes nem vállalt kötelezettséget a felperes által állított újabb franchise partnerekkel történő szerződéskötésre.

Jogában állt kiválasztani azt a személyt, illetőleg gazdálkodó szervezetet, akivel (amellyel) a későbbiekben szerződéses kapcsolatban kíván állni. Az sem róható a terhére, hogy az új szerződő partnerekkel nem a felperessel kötött szerződéssel azonos tartalommal kötötte meg az új szerződést. Ilyen kikötést a szerződés 15.4. pontja nem tartalmazott, ennek hiányában a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése értelmében az új szerződések feltételeit is szabadon állapíthatták meg a szerződő felek. Ha a Működési Szabályzattól a szerződés feltételeinek kidolgozásánál egyező akarattal eltértek, azt a felperes alappal nem kifogásolhatja. Nem vállalt kötelezettséget az alperes arra sem, hogy a működési terület új szerződő partner részére történő átadását kizárólag ellenérték fejében végzi.

Arra azonban kötelezettséget vállalt, hogy az üzemeltetés felperestől történő átvétele után a felperessel közösen, a felperes segítségével megkísérli a szolgáltatás mihamarabbi ellenérték fejében történő átadását új szerződő partnerek részére. Az alperes tehát a szerződés hivatkozott pontjában tevékeny együttműködést vállalt a felperessel az ellenérték fejében történő értékesítés előmozdítására, e célból közös tevékenységben állapodtak meg. A 2005. április 14-én, május 2-án és június 9-én kelt e-mailekben az alperes kétségbe sem vonta, hogy az értékesítésből származó összegre a felperes igényt tarthat. Az F/12. sorszám alatt csatolt 2005. május 2-ai e-mailben úgy nyilatkozott, hogy a szerződés „tartalmaz egy konkrét rendelkezést” a felperest megillető térítésre. A 2005. június 9-ei e-mailben azt közölte, hogy tárgyalást folytat új partnerekkel és megkísérli velük a vételárban történő megállapodást. A felperessel való elszámolásban térnek vissza a terület értékesítéséből származó bevétel rendezésére. Ezekben az e-mailekben azonban elmulasztotta közölni a felperessel, hogy két új szerződő partnerrel a 127 gépből 89 gépre már 2005. május 5-én a felperessel történt átadás-átvételt megelőzően ingyenes átadás mellett már szerződést kötött. Az iratokból megállapítható, hogy 2005. november 10-én 29 gépre további ingyenes területátadás mellett kötött szerződést azzal a T Bt-vel amelynek ügyvezetője Zs J a terület térítéssel történő átadása ellenében vállalta korábban a szerződéskötést. Ő volt az egyik személy akit szerződést kötő félként a felperes állított és akiről az alperes azt állította, hogy alkalmatlan az üzemeltetésre.

Az alperes a szerződésben vállalt együttműködési kötelezettségét megszegte. A felperessel közösen meg sem kísérelte a terület térítés ellenében történő átadását és a felperest félrevezetve, ingyenesen adta át az új szerződő partnereinek a területet esélyt sem adva a felperesnek arra, hogy közreműködessen a működési terület ellenérték fejében történő értékesítésében és hozzá juthasson az értékesítésből befolyó ellenérték őt megillető

részéhez. Az együttműködési kötelezettség megsértése olyan felróható magatartás, amely az alperesnek a Ptk. 318. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazandó, a Ptk. 339. §-a (1) bekezdése szerinti kárfelelősségét megalapozza. Amennyiben a fenti felróható magatartás következtében a felperest károsodás érte és az okozati összefüggésbe hozható az alperes felróható magatartásával úgy a felperes kárigénye megalapozott.

A perben becsatolt magánszakértői vélemények így H K bejegyzett könyvvizsgáló 17/F/2. sorszám alatt csatolt, dr. J I franchise tanácsadó 19. sorszám alatt csatolt továbbá dr. B E a perben kirendelt igazságügyi szakértő egybehangzó szakvéleménye szerint a franchise partnerként üzemeltetett üzletmeneteknek (működési területnek) vagyoni értéke van, így a terület átadása ellenében a felperesnek valamilyen ellenértékre esélye lehetett volna. Az alperes szerződösszegése miatt azonban esélye sem volt arra, hogy az ellenértékhez hozzá jusson. Hogy mennyire reális volt az esély bizonyítja, hogy az általa hozott új szerződő partnerek nagy összegű területátadási díj fizetését vállalták a velük való szerződéskötés esetében. Az alperes őket szerződéskötésre alkalmatlannak ítélte, egyikükkel utóbb - igaz kisebb tételre - mégis megkötötte a franchise szerződést mégpedig terület átadási díj mellőzésével. Mindezek alapján megállapítható, hogy a felperes kárigénye a jogalapját tekintve megalapozott.

A kár összegszerűségének megállapításánál az elsőfokú bíróság dr. B E igazságügyi szakértő szakvéleményét fogadta el. A szakértő az alperes által a felperessel szemben kiszámlázott 40.000 Ft + ÁFA/gép piacfejlesztési hozzájárulásból indult ki, és 121 üzemeltetett gép alapul vételével 6,050.000 Ft-ban határozta meg a felperest megillető kártérítés összegét. Az elsőfokú bíróság azonban 127 db gép figyelembe vételével határozta meg a fentiek szerint számítottan az I. r. felperest ért kár nagyságát. Abból indult ki, amit dr. B E igazságügyi szakértő szakvéleménye is tartalmazott, hogy a felperes összesen az utolsó üzemeltetési számla szerint 163 gépet üzemeltetett. Ebből az alperes a területet átvevő partnereknek 127 db gépet adott, amit a per egyéb adatai is alátámasztanak. E szempontból nincs jelentősége, hogy az I. r. felperes mennyi gép után fizetett területfejlesztési hozzájárulást. A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint dr. B E szakértő véleménye, D G alperesi ügyvezető és P. Sz G felperesi képviselő előadása és egyéb okiratok alapján az I. r. felperest ért kár összegét a felülvizsgálati kérelemmel érintett körben a bizonyítékok helyes mérlegelésével határozta meg az elsőfokú bíróság. A rendelkezésre álló adatok szerint, ha az alperes az átvevő területén kötött szerződést és annak alapján a gépeket üzemeltetésre átadta az

átvevőnek, ezért az átvevőnek 40.000 Ft + ÁFA/gép figyelembevételével kellett piacfejlesztési hozzájárulást fizetni. Ebből következően, ha az alperes a korábban a felperes területén lévő gépekből 127 db gépet átadott az új üzemeltetőknek legalább a fentieknek megfelelő nagyságú bevételre kellett volna szert tennie az új átvevőktől, ha ezt az alperes nem érvényesítette az az I.r. felperes kártérítési igényének jogosságát nem befolyásolja, így nem iratellenesen, nem a logika alapvető szabályait megsértve állapította meg az elsőfokú bíróság az I.r. felperest ért kár összegét.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.177/2010/5. számú ítéletét a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése szerint hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A felperesek felülvizsgálati kérelme sikeres volt, ezért az alperes a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint köteles az I.r. felperesnek a másodfokú- és felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét megtéríteni, az I.r. felperes perköltsége a lerótt 381.000 Ft felülvizsgálati eljárási illetéket és a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a/ pontja és (5) bekezdése szerint felszámítható, az ÁFA-t is tartalmazó ügyvédi munkadíjat foglalja magában.

Budapest, 2011.január 11.

**Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke,
Gyöngyösiné Dr. Gyugyei Klára s.k. előadó bíró,
Dr. Lőrincz Györgyné s.k. bíró**

A kiadmány hitelélül:

(PBné)